



## İŞSİZLİK, KİŞİ BAŞINA MİLLİ GELİR (YOKSULLUK), SUÇ ORANI VE YEŞİL KART: 1993 – 2009 TÜRKİYE ÖRNEĞİ

M. Veysel KAYA\*  
İbrahim BOZKURT\*\*

**Özet:** Türkiye’de 1993 yılından bugüne uzanan ve halen devam eden yeşil kart uygulaması, sosyal transferler içinde önemli bir yere sahiptir. Bu çalışmada sosyal transferlerin bir türü olan yeşil kart ile işsizlik oranı, kişi başına reel milli gelir ve suç oranı arasındaki korelasyon incelenmiştir. En Küçük Kareler Yöntemi tahmin sonuçlarına göre; işsizlik ve suç oranı ile yeşil kartlı sayısı arasında pozitif ve doğrusal bir ilişki tespit edilmiş, kişi başına reel milli gelir ile yeşil kartlı kişi sayısı arasında anlamlı bir ilişki kurulamamıştır.

**Anahtar Kelimeler:** Yeşil Kart, Yoksulluk, Suç Oranı.

**JEL Sınıflaması:** P36, H53, C32

## UNEMPLOYMENT, PER CAPITA INCOME (POVERTY), CRIME RATE AND GREEN CARD: THE CASE OF TURKEY BETWEEN THE YEARS 1993 – 2009

**Abstract:** The growing number of green card (free health care program for financially underprivileged) application in Turkey holds an important place in social transfers since 1993. This study analyses the correlation between unemployment rate, per capita income, crime rate and green card number. According to the estimates of the “The Smallest Squares Methods”; there is a positive and linear relation between the number of green cards granted and unemployment and crime rates; our study finds no meaningful correlation between per capita reel income and green card number.

**Keywords:** Green Card, Poverty, Crime Rate.

**JEL Classification:** P36, H53, C32

### 1. Konunun Önemi, Çalışmanın Amacı ve Kapsamı

Hatun, Etiler ve Gönüllü’ ye (2003) göre; başta maddi olmak üzere, insanın yaşadığı zamana göre belirlenen asgari ihtiyaçların karşılanamaması olarak ifade edilen yoksulluk, ilk olarak açlığa, acıya ve dolayısıyla da sağlık sorunlarına yol açmaktadır. Yoksulluğun sağlıkla başlayan bu en önemli olumsuz etkisini; işsizlik<sup>1</sup> sayısında meydana gelen artışlar, oransal olarak okula giden çocuk sayısında meydana gelen azalışlar, kaçak yapılaşma sayılarının artması ve şiddete maruz kalan kadın ve çocuk sayısında meydana gelen artışlar gibi toplumun sosyo-ekonomik yapısına zarar verecek olaylar takip etmektedir (Kule ve Es, 2005).

Yoksulluğa yol açan etmenlere; nüfus artışı ve buna bağlı olarak gelişen gelirin adaletsiz dağılımı, teknolojik gelişim ve değişim hızına bağlı olarak üretim maliyetlerini düşürdüğünden dolayı tercih edilen sermaye-yoğun teknolojinin seçimi ile birlikte işsizliğin artması, uzun vadeli yatırım amacıyla ülkeye gelen yabancı sermayenin azlığı, ekonomik ve sosyal krizler ile finansman olanaklarının azlığı gibi nedenler örnek olarak gösterilebilir.

Bir ülke açısından hem nedenleri hem de sonuçları düşünüldüğünde, kesinlikle önlenmesi gereken yoksulluk sorunu, 2000 yılının Eylül ayında, Birleşmiş Milletler tarafından çözülmesi gereken en önemli sorun olarak belirlenmiştir (Bağdadıoğlu ve Çakmak, 2003).

\* Dr., Çankırı Karatekin Üniversitesi Meslek Yüksekokulu Öğretim Görevlisi

\*\* Çankırı Karatekin Üniversitesi Meslek Yüksekokulu Öğretim Görevlisi

<sup>1</sup> Aslında işsizlik, yoksulluğun nedeni gibi düşünülebilir ve doğrudur da. Ancak bu durumun tersi de doğrudur. Şöyle ki yoksulluğun artması yatırım harcamalarını azaltarak işsizliğin daha da artmasına neden olmaktadır.

Bu noktada; ekonomik büyüme ve kalkınma, adil gelir dağılımı, ekonomik istikrar ve bütçe açıkları gibi unsurlar üzerindeki olumlu etkileri düşünüldüğünde, transfer harcamalarının, özellikle de yoksulluk sorunu üzerinde olumlu bir etkisi olduğu bilinen, sosyal transfer harcamalarının önemi daha da artmaktadır. 1992 yılında bu doğrultuda yürürlüğe giren, sosyal sigorta ve yardım programlarından ayrı bir şekilde yönetilmekte olan yeşil kart uygulaması, yoksulluğun en önemli sorununu teşkil eden sağlık sorunlarının çözümüne bir katkı sağlamak amacıyla yeşil kart sahiplerine sağlık hizmetlerinden ücretsiz olarak yararlanma imkânı sunmaktadır.

Türkiye; 1994, 2000, 2001 ve 2008 yıllarında ağır ekonomik krizlerle karşı karşıya kalmıştır. Söz konusu ekonomik krizler, Türkiye'deki istihdamı ve gelir dağılımını olumsuz yönde etkilemiştir. Sosyal transferlere olan ihtiyacın artması sonucunda da devlet, bu alanda yaptığı yatırımları arttırmak zorunda kalmıştır. Yeşil kart uygulaması da bu yönde yıllar itibariyle artan bir seyir izlemiştir.

Yeşil kart uygulamasının çıkış noktasına bakıldığında, “yoksulluk” kıstası göze çarpmaktadır. Uygulamada gerçekten de “yoksulluk” kıstasına uyulmakta mıdır? Bu tartışılabilir bir konudur. Şöyle ki sağlık yardımı yeşil kart yoluyla sağlayan birçok kişinin, aslında çalışmakta olduğu ancak hem yeşil kart avantajlarından mahrum kalmamak hem de çalıştığı kurumdan daha fazla para almak için sosyal güvenlik sistemine kayıt olmak istemediği bilinen bir gerçektir.

Dahası, yeşil kart uygulaması 1992 yılında ödeme gücü olmayan vatandaşların tedavi giderlerini karşılamak üzere uygulamaya konmasına karşın, özellikle Bağ-Kur sigortalısı olması gereken kimseler tarafından haksız yere kullanılmıştır. Nitekim 2002 yılı itibariyle hak etmediği halde yeşil kart sahibi olan 860.000 kişinin yeşil kartı iptal edilmiştir (Yereli ve Karadeniz, 2003:11). Buradan da anlaşılacağı üzere yeşil kart uygulamasında süistimallerin önüne geçilmesi gerçekten büyük bir sorun olarak devletin karşısında durmaktadır.

Uygulanmaya başlandığı günden bugüne en çok eleştirilen sosyal yardım türlerinden birisi sağlık hizmetini ücretsiz sağlayan yeşil kart uygulamasıdır. Genel olarak, özellikle çok yoksul olanların sisteme ve sistemin adaletine/adillğine ilişkin çok ciddi kaygıları vardır (Bağdadioglu, Başaran, Kalaycioğlu ve Pinar, 2009).

İşte bu noktada bu çalışma; yeşil kart uygulamasının adil olup olmadığını, bu uygulamayı bazı ekonomik verilerle ilişkilendirerek test etmeye çalışmaktadır. Bu çalışma ile elde edilecek verilerin, ülke yöneticilerine ülkenin ekonomik ve sosyal yapısına ilişkin önemli bilgiler sağlaması beklenmektedir. Ayrıca ülkemizde bu konuda yeterli bir çalışmanın olmayışı da böyle bir araştırmanın yapılmasında önemli bir rol oynamıştır.

Çalışmanın ikinci bölümünde kısaca yeşil kart uygulamasına değinilmekte, üçüncü bölümde uygulamalar adı altında elde edilen veriler analize tabi tutulmakta ve çalışmanın son bölümünde ise sonuç ve yorumlara yer verilmektedir.

## 2. Yeşil Kart Uygulaması

Yeşil kart; sosyal güvenlik sistemi dışında kalan tüm vatandaşların, sağlık sorunlarıyla karşılaştıklarında gereken teşhis ve tedavi imkânlarına sahip olmasını sağlamak ve hiçbir sosyal güvenceye sahip olmayan nüfusu, sağlık güvencesine kavuşturmak amacıyla devlet tarafından ihtiyaç sahiplerine verilen hizmetin adıdır ( Tarcan ve Şahin, 2007: 71 ).

Yasal çerçevede yeşil kart; 3816 sayılı kanun ile 3 Temmuz 1992 tarih ve 21273 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Kanunun amacı ( Resmi Gazete, 1992-a ): “Hiçbir sosyal güvenlik kurumunun güvencesi altında olmayan ve sağlık giderlerini karşılayacak durumda bulunmayan Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarının bu giderlerinin, Genel Sağlık Sigortasına geçilinceye kadar Devlet tarafından karşılanması ve bu hususta uyulacak usul ve esasların belirlenmesi” olarak ifade edilmiştir.

Kanunun kapsamı ise; aile içindeki gelir payı 1475 sayılı iş kanununa göre belirlenen asgari ücretin vergi ve sosyal sigorta primi dışındaki miktarının 1/3'ünden az olan ve Türkiye'de ikamet eden Türk vatandaşlarının;

- Türkiye'de yataklı tedavi kurumlarında yatarak görecekları tedavi hizmetlerini ve her türlü masraflarını,
- Tedavi hizmetlerini verecek kurum ve kuruluşlarını kapsamaktadır.

Ancak, herhangi bir sağlık güvencesi altında olanlara bağımlı olarak sağlık hizmetlerinden yararlanması gerekenler, silah altında bulunanlar ve sağlık güvencesi olan yüksek öğrenim öğrencileri bu kapsamın dışındadır.

Bazı görüşlere göre yeşil kart; sağlık harcamalarının sübvansede edilmesi yönünde önemli bir boşluğu doldururken, yoksulluk kavramının henüz insani bir bakış açısıyla ele alınmadığı ifade edilmiştir (Önder ve Şenses, 2005).

Buna rağmen yeşil kart Sosyal Transfer Sistemi içinde çok önemlidir. Şöyle ki birçok ülkenin programında bulunan sosyal transferler, bireylerin davranışlarındaki istenilmeyen etkileri minimize etme noktasında önemli bir konuma sahiptir (MacFarlen ve Oxley, 1996: 31). Avrupa'nın uyguladığı sosyal transfer sisteminin yoksulluk ve eşitsizlikler üzerine etkilerinin de ülkeler bazındaki yansımalarının olumlu olduğu gözlemlenmiştir (Witrakos ve Tsakoglou, 2001: 548). Sosyal Transferlerin bir türü olarak görülen yeşil kart sistemine bakılınca, dünyada olduğu gibi Türkiye'de de yoksul bireyler üzerindeki etkilerinin olumlu olması beklenmektedir. Bu anlamda yeşil kart, devletin yaptığı sosyal yardımların en önemli kalemini oluşturmaktadır; zira insan sağlığı, bireyin her türlü ihtiyacından önce gelmektedir.

Yeşil kartın tüm bu olumlu etkileri, şüphesiz ki yeşil kartın ihtiyacı olan kişilere verilmesi sayesinde anlam kazanacaktır. Adil olmayan bir yeşil kart uygulamasının, hem ülke kaynaklarının verimsiz bir şekilde kullanılmasına neden olduğundan dolayı ekonomik açıdan hem de toplumsal eşitsizliği daha da belirgin hale getirdiğinden dolayı da sosyal açıdan ülkeye zarar vereceği açıktır. Bu çalışmada; yeşil kartın adilliği, yeşil kart sahiplerine ilişkin sayısal veriler; kişi başına milli gelir, yoksulluk sınırı, işsizlik verileri ve suç oranı ile ilişkilendirilerek test edilecektir. Kişi başına milli gelirlerde meydana gelen artışların yeşil kartlı sayısını azaltması beklendiği gibi, işsizlik sayısında meydana gelen artışların da yeşil kartlı sayısını arttırması beklenir. Aynı zamanda suç oranlarının artması durumunda da yine yeşil kartlı sayısının artması beklenir. Çalışmada, bu varsayımların geçerliliği test edilecek, sonraki bölümde oluşturulan hipotezler kabul ya da ret edilerek değerlendirme yapılacaktır.

### 3. Uygulama

#### 3.1. Literatür Özeti

Yeşil kart ile ilgili yapılan çalışmalara bakıldığında, daha öncede ifade edildiği gibi bu alanda zengin bir literatürün olmadığı görülmektedir. Cömertler ve Kar (2007), yaptıkları çalışmada yoksulluk ile ilgili verilere doğrudan il bazında ulaşamaması neticesinde, yeşil kart verilerini yoksulluk göstergesi olarak kabul etmiş ve değerlendirmede bulunmuşlardır. Çalışmada, yoksulluk göstergesi olarak kabul edilen yeşil kartlı kişi sayısı ile suç oranı arasında negatif bir ilişki çıkmıştır. Buradan hareketle ilgili çalışmada, yeşil kartlı sayısının artmasının, suç oranını azaltacağı yönünde bir sonuca ulaşılmıştır. Çalışma yatay kesit analizi ile yapılmış olup, suç oranı bağımlı değişken, yeşil kartlı sayısı ise bağımsız değişken olarak kabul edilmiştir. Bahsettiğimiz bu çalışmanın dışında yeşil kart sisteminin esas alınarak yapıldığı herhangi bir ekonometrik analize rastlanmamıştır.

#### 3.2 Araştırmanın Hipotezleri

Çalışmanın test edilecek hipotezleri şunlar olacaktır:

**Hipotez 1:** Suç oranı ile yeşil kartlı sayısı arasında pozitif yönlü bir ilişki mevcuttur.

**Hipotez 2:** İşsizlik sayısı verileri ile yeşil kartlı sayısı arasında pozitif yönlü bir ilişki mevcuttur.

**Hipotez 3:** Kişi başına milli gelir ile yeşil kartlı sayısı arasında negatif yönlü bir ilişki mevcuttur.

#### 3.3 Araştırmanın Verileri ve Yöntemi

Bu çalışmada, Türkiye için yeşil kart sisteminin uygulamaya geçtiği 1993 yılı ile 2009 yılları arasındaki zaman serileri kullanılmıştır. Kişi başına milli gelir, suç oranı ve işsizlik verileri bağımsız, yeşil kart ise bağımlı değişkendir. Bu noktada kişi başına milli gelir, aynı zamanda yoksulluk göstergesi olarak da değerlendirilebilir.

Çalışmada bağımlı değişken olarak kullandığımız yeşil kartlı sayısı, T.C. Sağlık Bakanlığı Tedavi Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nden elde edilmiştir. Bağımsız değişken olarak kullanılan işsizlik oranı ve yoksulluk göstergesi olarak

kabul edilen kişi başına milli gelir değerleri ile bir başka bağımsız değişken olan suç oranı ise World Bank Economic Development Indicator ve European Statistic Homepage'den elde edilmiştir.

Yeşil kartlı sayısı ile işsizlik, kişi başına milli gelir ve suç oranı arasındaki ilişkiyi tespit etmek için En Küçük Kareler Yöntemi ( EKKY ) kurulmuştur. Buradan hareketle doğrusal model aşağıdaki gibidir:

$$\text{Yeşil kart} = B_0 + B_1 * \text{Suç} + B_2 * \text{İşsiz} + B_3 * \text{Gelir} + u$$

Bu denklemde yer alan “u” ifadesi hata terimini, “yeşil kart” değişkeni yeşil kartlı kişi sayısını, “suç” değişkeni suç oranını, “işsiz” değişkeni işsizlik verilerini ve “gelir” değişkeni ise kişi başına düşen milli geliri temsil etmektedir. B0, B1, B2 ve B3 ise, modelde tahmin edilmek istenen parametrelerdir.

Amaç olarak, yeşil kart uygulamasının adillliğini test etmek üzere oluşturulan yukarıdaki denklem doğrultusunda;

Birinci hipotezin kabul edilebilmesi için B1 katsayısı, “suç” değişkeninin “yeşil kart” değişkeni üzerinde istatistikî olarak anlamlı ve pozitif yönlü bir etkisinin olduğunu ortaya koymalıdır. Bilindiği üzere istenilmeyen davranışlar arttıkça bu davranışları azaltmak için yapılması gereken şeylerden birisi de sosyal yardımları arttırmak olmalıdır.

İkinci hipotezin kabul edilmesi için ise B2 katsayısı, “işsiz” değişkeninin “yeşil kart” değişkeni üzerinde yine istatistikî olarak anlamlı ve pozitif yönlü bir etkisinin olduğunu ortaya koymalıdır. Çünkü işsizliğin artması, nispeten yeşil kartlı olma hakkı kazanan kişi sayısının artması demektir.

Üçüncü hipotezin kabul edilmesi için de B3 katsayısı, “gelir” değişkeni ile “yeşil kart” değişkeni arasında istatistikî olarak anlamlı ancak negatif yönlü bir ilişki ortaya koymalıdır. Bunun gerekçesi ise gayet açıktır; toplum içerisindeki insanların geliri arttıkça toplumun refahı artar ve gelir dağılımının adillğine bağlı olarak da yoksulluk azalır. İşte bu noktada beklenen sonuç sosyal yardımlar içerisindeki yeşil kartlı kişi sayısının da azalmasıdır.

Bu noktada çalışma hipotezlerine bağlı olarak yapılacak son yorum, yeşil kart uygulamasının adillğine yönelik olacaktır. Şöyle ki eğer hipotezlerin tamamı kabul edilirse yeşil kart uygulamasında herhangi bir adaletsizliğin olmadığı söylenecektir.

### 3.4 Analiz ve Değerlendirme

Yukarıda oluşturduğumuz modele göre; işsizlik, kişi başına milli gelir (yoksulluk) ve suç oranı ile yeşil kartlı kişi sayısı arasında istatistikî olarak anlamlı bir ilişki olduğu ve bu değişkenlerden kişi başına milli gelir hariç diğer ikisinin yeşil kart değişkeni ile arasındaki ilişkinin de pozitif yönlü olduğu varsayımı vardır.

En Küçük Kareler Yöntemi ile yapılan bu çalışmanın tahmin sonuçlarının raporlanması aşağıdaki gibidir:

**Tablo 1: Regresyon Sonuçları**

Bağımlı Değişken : Yeşil		Örnekleme: 1993 -2009	
Değişken	Katsayı	Standart Sapma	Olasılık (p)
C	B0: 15217696	19958681	0.4653
Suç	B1: 23.80702	10.58203	0.0510
İşsiz	B2: 142.9689	75.87915	0.0953
Milli Gelir	B3: -10182.81	7781.034	0.2231
<b>R<sup>2</sup>: 0.592891</b>		<b>F(prob): 0.036988</b>	

Yapılan analiz sonucunda, öncelikle bağımsız değişkenlerin hep birlikte, bağımlı değişken üzerindeki etki derecesini gösteren çoklu belirlilik katsayısı ( $R^2$ ) incelendiğinde; bu katsayının nispeten yüksek çıktığı (yaklaşık 0,60) görülmektedir. 0 ile 1 arasında herhangi bir değer alabilen  $R^2$ ' nin sıfıra yakın çıkması, bağımsız değişkenlerin bağımlı değişkeni açıklama gücünün düşük; 1'e yakın çıkması ise yüksek olduğunu göstermektedir. Yaklaşık olarak 0,6 olarak bulunan bu katsayıyı şu şekilde yorumlayabiliriz: Modele dâhil edilen suç oranı, işsizlik ve yoksulluk göstergesi olarak kabul edilen milli gelir değişkenleri, yeşil kartlı kişi sayısı üzerine etki eden faktörlerin %60'ını açıklayabilmektedir. Diğer bir deyişle yeşil kartlı kişi sayısını açıklamaya çalışan değişkenlerin açıklama gücü nispeten yüksektir. Bu noktada önemli husus,  $R^2$ ' nin yüksek bulunmasının iyi olarak değerlendirilmesi gerektiği, ama eğer düşük olarak bulunursa bu sonuçtan modelin ille de kötü model olduğu anlamının çıkartılmasının yanlış olacağıdır (Gujarati, 2001).

Regresyon modelinin, bağımlı değişken olan yeşil kartlı sayısını iyi açıklayıp açıklamadığını gösteren bir diğer istatistiksel değer de F İstatistik değeridir. Genel olarak F İstatistik değeri, açıklanan değişkenliğin, açıklanamayan değişkenliğe bölünmesi ile bulunur.  $R^2$  değerinde olduğu gibi, F istatistik değeri arttıkça modelin açıklayıcı özelliği artmaktadır. Buna göre tabloda gösterilen "F statistic" değerinin altındaki "p" değeri %5 den küçüktür. Buradan; modelin genel olarak anlamlı olduğu sonucuna ulaşılabilir. Bu durum, modeldeki katsayıların topluca anlamlı olduğunu ifade etmektedir.

Yine tablo verileri incelendiğinde, "suç" değişkeni ile "yeşil kart" değişkeni arasında pozitif bir ilişkinin varlığını ortaya koyacak olan B1 katsayısına ilişkin bulgular, 1. hipotezin kabulüne yöneliktir. Şöyle ki B1 katsayısının (23.80702) pozitif olduğu ve bu sonucun da % 10 anlamlılık seviyesinde istatistiksel olarak anlamlı olduğu ( $p=0.0510$ ) görülmektedir. Buna göre suç oranı arttıkça yeşil kartlı sayısının arttığı söylenebilir. Bu durum olması gereken bir durumu ifade etmektedir. Çünkü daha önce de dile getirildiği üzere, toplumda meydana gelen istenmeyen birtakım davranışları tamamen engellemenin veya en aza indirmenin yollarından birisi de sosyal yardımları arttırmaktır.

İşsizlik verileri ile yeşil kartlı kişi sayısı arasındaki ilişkinin doğrusallığını test etmek için kullanılan B2 katsayısına ilişkin bulgular da yine 2.hipotezin kabul edilmesine yöneliktir. Şöyle ki B2 katsayısının (142.9689) pozitif olduğu ve bu sonucun da % 10 anlamlılık seviyesinde istatistiksel olarak anlamlı olduğu ( $p=0.0953$ ) görülmektedir. Bu sonuç da daha önce dile getirildiği gibi beklenen doğrultuda çıkmış ve 2.hipotez de kabul edilmiştir.

Son olarak, çalışmanın 3. hipotezi olan ve kişi başına düşen milli gelirlerde meydana gelen artışların yeşil kartlı kişi sayısında bir azalma meydana getirmesi gerektiğini iddia eden ifadelerin test edilmesi için regresyon modelinde yer alan B3 katsayısı, istatistikî açıdan anlamsız çıkmıştır. B3 katsayısı her ne kadar negatif çıksa da bu katsayıya ait "p" değeri 0,2231 olarak hesaplanmış olduğu için %10 anlamlılık seviyesinde anlamsız çıktığı görülmektedir. Sonuç olarak birinci ve ikinci hipotezlerin aksine çalışmanın 3. hipotezi reddedilmiştir.

#### **4. Sonuç ve Değerlendirme**

**Tablo 2:** Regresyon Analizi ile Elde Edilen Hipotez Sonuçları.

HİPOTEZLER		SONUÇ
Hipotez 1	Suç oranı ile yeşil kartlı sayısı arasında pozitif yönlü bir ilişki mevcuttur.	Kabul
Hipotez 2	İşsizlik sayısı verileri ile yeşil kartlı sayısı arasında pozitif yönlü bir ilişki mevcuttur.	Kabul
Hipotez 3	Kişi başına milli gelir ile yeşil kartlı sayısı arasında negatif yönlü bir ilişki mevcuttur.	Red

1993-2009 yılları arasındaki verilerin kullanılmasıyla yapılan regresyon sonuçlarına göre; yeşil kartlı sayısı ile işsizlik ve suç oranı arasında doğrusal bir ilişki tespit edilmiş, ancak yoksulluk göstergesi de saydığımız kişi başına milli gelir ile yeşil kartlı sayısı arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Literatür kısmında da değindiğimiz üzere Cömertler ve Kar'ın (2007) yaptıkları çalışmada, yeşil kart ile suç oranı arasında negatif bir ilişki tespit edilmiştir. Ancak yapılan bu çalışmada, yeşil kart sayısı ile suç oranı arasındaki ilişki pozitif ve doğrusal olarak çıkmıştır. Bu durumun gerekçesi ise ilgili çalışmada yer alan bağımlı değişken, suç oranı iken bu çalışmadaki bağımlı değişkenin yeşil kartlı kişi sayısı olmasıdır. Bu nedenle istatistiki açıdan elde edilen veriler farklı olsa da her iki bulgu, aynı sonuca varmaktadır.

Suç oranının artışının önlenmesi çerçevesinde, devletin sosyal yönünün büyük önemi bulunmaktadır. Devlet; yaptığı sosyal atılımlarla suç kavramının önüne geçmelidir. Zira bu sosyal atılımların çok çeşitli yöntemleri vardır. İşsizliğin azaltılması yönünde uygulanacak olan politikalar, yapılan sosyal transferler, yoksulluğun azaltılması gibi birçok neden, suç oranının azaltılmasında önemli rol oynamaktadır. Yeşil kart sistemi de, devletin yaptığı sosyal yardımlardan biridir. Keza bu çalışmada, suç oranı ile yeşil kartlı kişi sayısı arasında pozitif bir ilişki çıkmış; yeşil kartın suç oranını azaltıcı yönde kullanıldığı sonucuna varılmıştır. Yeşil kart, sadece sağlık yönünden yoksul insanlara yapılan bir devlet yardımı olduğu için sadece sağlık harcamalarındaki olumsuz olayların önüne geçebilir. Örneğin eczanelerin, ilaç temin edebilmek üzere ihtiyaç sahibi kişiler tarafından soyulması veya tedavi sonrası hastanelere bırakılan senetlerin ödenmemesi gibi suçların azalabileceğini söyleyebiliriz. Ancak genel olarak incelendiğinde, yeşil kartın doğrudan suçu önleyici bir etkisinin olduğu sonucuna varılmamalıdır. Çünkü veriler bu yönde analiz edilmemiştir.

Yıllardır süregelen bir tartışma konusu olan ve yeşil kartının kesilmemesi için kayıt dışı çalışan ya da çalışabilir durumda olduğu halde çalışmayan kişilerin varlığıdır. Bu çalışmadaki bulgular, yeşil kart uygulamasında böyle bir adaletsizliğin söz konusu olup olmadığını ortaya koymasa da kayıt altında bulunan işsizlik verileri ile yeşil kartlı kişi sayısı arasındaki doğrusal ilişki, yeşil kart uygulamasında bu yönde bir adaletsizliğin mevcut olmadığını ortaya koymaktadır.

Kişi başına milli gelir değerlerini yoksulluk göstergesi olarak kabul ettiğimiz bu çalışmada; yoksulluk ve yeşil kart arasında ekonometrik anlamda herhangi bir sonuç elde edilememiştir. Hâlbuki uzun vadede, sosyal güvenlik harcamaları ile ekonomik gelişim arasında doğrusal bir eğilim mevcut olmalıdır (Lee ve Chang, 2006). Ekonomik gelişim sonucunda da yeşil kartlı kişi sayısında azalış görülmelidir. Bu çalışmada, 3. hipotezin reddedilmesi ise gelir dağılımındaki adaletsizliğin göstergesi olmaktadır. Böyle bir adaletsizliğin doğal sonucu ise yeşil kart sisteminde meydana gelen adaletsizlik olmaktadır.

Ayrıca, yeşil kart finansmanının Sağlık Bakanlığı'na bağlı olarak yürütülmesinden ve bu hizmetten faydalananların gelir ve servetlerinin tespiti için vergi idaresi, tapu idaresi, nüfus idaresi gibi kurumlarla ortak bir veri tabanı oluşturulmadığından dolayı da adaletsizlikler ortaya çıkmaktadır. Bu sebeple, oldukça yüksek gelir ve servete sahip bireylerin yeşil kart ve sosyal yardımlaşma ve dayanışma uygulamalarından yararlandığı görülmektedir.

Sonuç olarak yeşil kart uygulamasının tüm olumlu yanları ve anayasamızda yer alan sosyal devlet ilkesinin de işlerliğinin korunması düşünüldüğünde, bu uygulamanın süistimallerin önüne geçerek ve gerçek hak sahiplerinin yararlanabileceği bir şekilde tekrar rehabilite edilerek sistemdeki yerini korumasında büyük yarar bulunmaktadır.

## KAYNAKÇA

- Acartürk, E. ve Bayri, O. (2005). Türkiye’de sosyal güvenlik adaleti: finansal bir analiz. [http://www.sdu.edu.tr/sempozyum/2006/maliye/PDF/acarturk\\_bayri.pdf](http://www.sdu.edu.tr/sempozyum/2006/maliye/PDF/acarturk_bayri.pdf), 21.10.2010
- Bağdadioğlu, N. ve Çakmak, O. (2003). Yoksulluk ve kapitalizm: Türkiye’de yoksulluk meselesinin çözümünde devlete düşen görevler. Deniz Feneri Tarafından Düzenlenen Yoksulluk Sempozyumu, 31 Mayıs-01 Haziran, İstanbul (2003).
- Bağdadioğlu, N., Başaran, A., Kalaycıoğlu, S. ve Pınar, A. (2009). Kamu kolaylıkları yönetiminde yoksulluğun dikkate alınması. Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı. 06 Şubat 2011, [http://www.undp.org.tr/publicationsDocuments/Kamu\\_Kolayliklari\\_Yonetisiminde\\_Yoksullugun\\_Dikkate\\_Alinmasi.pdf](http://www.undp.org.tr/publicationsDocuments/Kamu_Kolayliklari_Yonetisiminde_Yoksullugun_Dikkate_Alinmasi.pdf), 12.10.2010.
- Cömertler, N. ve Kar, M. (2007). Türkiye’de suç oranının sosyo-ekonomik belirleyicileri: yatay kesit analizi. Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi, 62 (2), 2-18.
- GUJARATİ, Damodar N. (2001). Temel ekonometri, Çeviren, Ümit Şenesen ve Göktürk Şenesen, 2. Baskı, Literatür Yayıncılık, İstanbul.
- Hatun, Ş., Etiler, N. ve Gönüllü E. (2003). Yoksulluk ve çocuklar üzerine etkileri. Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi, 46, 251-260. 02 Şubat 2011.
- Heady, W. ve Panos, T. (2001). The distributional impact of social transfers in the european union: evidence from the echnp. Fiscal Studies, 547-569.
- Kule, H. ve Es, M. (2005). Türkiye’ de kentsel yoksulluk: Kocaeli örneği. Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi, 50, 259-300. 10 Şubat 2011.
- Lee, C.C. ve Chang, C.P. (2006). Social security expenditure and GDP in OECD countries: a cointegrated panel analysis. International Economic Journal, Vol. 20, No. 3, 303–320, September 2006.
- MacFarlen, M. ve Howard, O. (1996). Reforming social transfers. The OECD Observer, 28-31.
- Önder, H. ve Şenses, F. (2005). Türkiye’de yoksulluk ve yoksulluk düşüncesi. İktisat, Siyaset, Devlet Üzerine Yazılar, Burak Ülman ve İsmet Akça (der.), Bağlam, İstanbul, 199-221.
- Tarcan, M. ve Şahin, İ. (2001). Hastanelerde yeşil kart uygulamasında karşılaşılan sorunlar. Hacettepe Sağlık İdaresi Dergisi, Cilt5, 70-95.
- Yereli, B.A. ve Karadeniz, O. (2003). Türkiye’de kayıt dışı istihdamın vergi kayıp ve kaçakları üzerindeki etkileri. 19. Türkiye Maliye Sempozyumu, Hacettepe Üniversitesi.

